

Náměstek Daniel Blažkovec: Mezi vojáky se cítím dobře

7.10.2022 - Petr Třešňák | Ministerstvo obrany ČR

Vláda 20. července rozhodla o zrušení tendru na bojová vozidla pěchoty (BVP) a následně pověřila ministryni obrany Janu Černochovou, aby zahájila jednání se švédskou vládou o pořízení bojových vozidel CV90.

Ministryně rovněž dostala mandát pro jednání s americkou vládou o nákupu víceúčelových nadzvukových letounů F-35 Lightning II, strojů 5. generace. Jak hodnotíte zmíněný krok?

Tato rozhodnutí samozřejmě považuji za správná a zásadní. Modernizaci naší armády musíme urychlit a zároveň je moudré myslet i na budoucnost. Je potřeba mít technologickou nadvládu nad protivníky. Armáda doporučila tato řešení a jsem rád, že kabinet Petra Fialy dal tomuto doporučení zelenou.

Jak bude zapojen do obou kontraktů český průmysl, když se na Ministerstvu obrany zaměřujete i na sekci průmyslové spolupráce?

Bohužel na vámi vyřčený dotaz vám v současnosti nedokážu obsáhle odpovědět, protože celý projekt logicky teprve startuje. Nyní se nacházíme ve fázi, kdy nás vláda pověřila zahájením o vyjednávání. Potvrdili jsme si správnost směru, ale vyjednávací odborné týmy dáváme teprve dohromady, a to platí jak o projektu BVP, tak o nadzvukových letounech F-35 Lightning II. Jmenované týmy budou mít za úkol vyjednat co možná nejlepší podmínky v rámci uvedených projektů. Proto je zatím předčasné hovořit o konkrétní průmyslové spolupráci. Do jaké míry se na daném programu bude podílet český průmysl, je prozatím předmětem rokování, ale cílem je vyjednat maximální zapojení. Ale teď nemohu nic specifikovat ani konkretizovat.

Od ledna působíte jako druhý politický náměstek ministryně obrany Jany Černochové. Jak moc se liší diplomatická atmosféra od armádní? Mám na mysli, že mezi vojáky, i když jsou mnozí velmi vzdělaní, se nevyskytuje tak často uhlazená rétorika, na niž jste byl zvyklý z konzulátů, ambasád či Černínského paláce. Nečinil vám přechod do zdejšího prostředí problémy?

Přechod z diplomacie na obranu mně absolutně žádnou potíže nečinil. Mám výhodu, že během dvaceti let v zahraniční službě jsem byl pravidelně připravován na adaptaci nového stylu pracovních podmínek. Musel jsem náhle splynout s jinou kulturou a jejími odlišnostmi či novými lidmi. Takže v momentu mého přesunu na zdejší resort jsem žádný velký rozdíl mezi fungováním v nastavení na Ministerstvu zahraničí oproti obraně téměř ani nepocítil. Jde o minimální změnu. Cítím se zde maximálně komfortně, protože i v armádním prostředí se naprosto běžně setkáváte se zahraničními partnery. Jednáte s nimi o možnostech spolupráce a o dalších jiných tématech, která mají často blízko právě k diplomacii. Podobnost působení na obou ministerstvech je tedy opravdu velká. A co se týče zmínky, že mezi vojáky tak často nepanuje uhlazená rétorika, pak musím říci, že mně jejich občasná jadrnější mluva nevadí. Naopak jejich vystupování beru jako projev lidskosti, a to je mi velmi sympatické. Možná teď mnohé jako kariévní diplomat překvapím, ale osobně nemám rád naškrobenou, neosobní mluvu. A do armádního prostředí by ani uhlazená rétorika nezapadala. Musím říci, že se mezi vojáky cítím velmi dobře a vážím si jich. Jsem na ně hrdý.

Jaký vztah má vůbec rozený diplomat s ekonomickým zaměřením k armádě?

Než vám odpovím, tak musím zdůraznit, že osobně bych se určitě rozeným diplomatem nenazýval. Jsem totiž člověkem, který své odborné znalosti a zkušenosti sbírá postupně v průběhu svého života. Ale abych se nevyhnul odpovědi. K armádě jsem získal vztah či určité propojení přes obranný a bezpečnostní průmysl. V mém dřívějším působišti jsem se totiž zabýval právě doménou ekonomické diplomacie a tam nastal určitý průsečík tím, že prostřednictvím průmyslové spolupráce jsem aktivně pomáhal českým firmám. Vedle rad, jak se prosadit na zahraničních trzích, a podpory v otázce exportu jejich produkce jsem se velmi živě také zajímal o technologie používané v armádě. A tady tak vznikl určitý odrazový můstek, propojení k vojenské problematice.

Je nutné zdůraznit, že diplomacie jste se nevzdal ani na Ministerstvu obrany ČR, kde máte v gesci už zmiňovanou sekci průmyslové spolupráce, sekci obranné politiky a zároveň se staráte o zahraniční agendu. Co konkrétního vás v této oblasti aktuálně zaměstnává?

Pokud se zaměříme na sekci obranné politiky a strategie, tak klíčové je, že v polovině léta vláda schválila mandát na působení Armády České republiky v zahraničních operacích do roku 2024. Až 1200 českých vojáků posílí obranu východní hranice NATO. Pokračovat budou také další mise, například v Kosovu, Itálii či na Sinaji. Po Senátu vše posvětila i Sněmovna. Rovněž nás velmi zaneprázdnňuje nynější předsednictví České republiky v Radě Evropské unie, kde se věnujeme určitým podtématům, jako je pomoc Ukrajině, jíž se velmi zabýváme, a to i kvůli faktu, že válečný konflikt s Ruskem stále přetrvává. Dále jednáme o zintenzivnění spolupráce mezi Evropskou unií a NATO. A samozřejmě velkým tématem pro naše předsednictví bude implementace Strategického kompasu pro posílení bezpečnosti a obrany EU v příštím desetiletí. Pochopitelně musím zmínit už vzpomínanou modernizaci Armády České republiky, s níž jde ruku v ruce i zapojení českého průmyslu, jak už jsem během našeho povídání říkal. V průběhu vyjednávání se budeme hodně věnovat tomu, do jaké míry a jak intenzivně do armádních projektů s BVP či nákupu víceúčelových nadzvukových letounů F-35 Lightning II vtáhneme tuzemský průmysl. To se samozřejmě týká i budoucích projektů.

Jak už jste uvedl, Česká republika se od 1. července ujala na půl roku ve své historii už druhého předsednictví v Radě Evropské unie. Čím konkrétním se na předsednictví podílí resort obrany a je možné této role využít k lepšímu jednání s partnery například o technickém vybavení Armády ČR? A nebavme se jen o BVP a víceúčelových nadzvukových letounech F-35 Lightning II.

Prioritou resortu i během předsednictví zůstává pomoc Ukrajině a opět zintenzivnění kooperace mezi Evropskou unií a NATO včetně už avizované implementace Strategického kompasu. Co se týče předsednictví, tak v oblastech obranné a bezpečnostní politiky a třeba i bezpečnostní a zahraniční politiky, která patří do gesce Ministerstva zahraničních věcí, zde bohužel nemáme moc velký prostor pro výrazné určování směru, protože tímto je v Evropské unii pověřený šéf unijní diplomacie Josep Borrell. Tato oblast je trochu specifická. A proto do jisté míry můžeme bezpečnostní debaty jen moderovat a napomáhat k hledání kompromisu. Samotné předsednictví určitě neznamená lepší pozici k vyjednávání o technickém vybavení Armády ČR. O modernizačních projektech jednáme převážně na bilaterální úrovni, případně ve spolupráci s ostatními členskými zeměmi jako například se Slovenskem v případě BVP, a to bez ohledu na naše předsednictví.

Nedávno jste přijal ministra pro ozbrojené složky Spojeného království Jamese Heappeyho. Hlavním tématem jednání byla koordinace pomoci Ukrajině, ale došlo také na otázky boje proti terorismu v Africe. Je možné přiblížit, o čem jste v otázce terorismu rokovali?

Zcela otevřeně musím říci, že otázku terorismu jsme zmínili pouze okrajově a víceméně jsme se

shodli na tom, že je skutečně potřebné udělat maximum pro to, abychom v regionu Sahelu působili, zůstali tam a aktivně se podíleli na boji proti terorismu a nelegální migraci.

Když jsme se dotkli Afriky, musím se zeptat, co kromě prestiže pro Českou republiku znamená, že na konci června velení výcvikové mise Evropské unie (EUTM) v západoafrickém Mali převzal brigádní generál české armády Radek Hasala? Stalo se tak podruhé. Prvním českým velitelem byl v roce 2020 brigádní generál František Ridzák.

Jestliže bylo Armádě České republiky už podruhé v tak krátké době svěřeno velení výcvikové mise v Mali, pak to samo o sobě vypovídá o vysoké kvalitě i profesionalitě naší armády. Je vidět, jak moc jsou v zahraničí spokojeni s výkony českých vojáků, kteří umí odvést vynikající práci. A hrdost nad převzetím velení výcvikové mise v Mali ještě umocňuje fakt, že se tak stalo v průběhu předsednictví České republiky v Radě Evropské unie.

Situace v Mali je i z politického hlediska velmi napjatá. Země za poslední dva roky zažila dva vojenské převraty. Stav komplikuje i rozhodnutí Mali, které na své území pozvalo žoldnéře z ruské soukromé Vagnerovy armády. Dovedete jako diplomat predikovat, co Mali v blízké budoucnosti čeká a jak se vše promítne do angažování zahraničních armád?

Skutečnost, že jsme jako Češi byli nuceni ukončit naše působení v misi Takuba, svědčí o tom, že Vagnerova skupina si v Mali počíná jako rakovina. Doslova tam bují a vytváří si své prostředí, což hodně narušuje naše zájmy v tamním regionu, a to je strašně velká škoda. Osobně jsem s predikcemi vždy opatrný. Když mám ale říci svůj osobní názor, tak se domnívám, že evropská unijní diplomacie by měla vynaložit daleko větší úsilí, aby dokázala současnou prozatímní vládu v Mali přesvědčit, že právě ta řešení, která nabízíme, jsou z jejich pohledu dlouhodobě udržitelná, kvalitní a vlastně vůbec ta nejlepší pro další rozvoj země i pro blahobyt občanů v Mali.

Ještě bych zůstal u českých vojáků, kteří jsou na misích v zahraničí. Na jejich působení bych se ale podíval z lidského hlediska. Často je na ně pohlíženo jen jako na vycvičené profesionály, kteří musí skvěle odvést svou práci. Nemyslíte si, že se trochu zapomíná na jejich osobní život? Doma na ně čekají rodiny, blízcí, mnozí kvůli odloučení řeší i partnerské krize. Jak moc jim může resort pomoci na misích ve složitých životních situacích?

Nejdříve je nutné říci, že každý člověk má ve svém životě priority i hodnoty a ví moc dobře, co je schopen obětovat a co už nikoli. V případě našich vojáků a vojákyní je doba vyslání na misi dlouhá zpravidla kolem šesti měsíců a poté dochází k rotaci. Všichni, kteří nastupují do mise, se dobrovolně rozhodují, že na ni nastoupí. Jde tedy o jejich naprosto svobodnou volbu, která pramení z určité motivace. Vojáci se na misi vypravují kvůli získání nových zkušeností či kontaktů anebo je jejich stimul finančního rázu. Při svobodné volbě musí tedy zvážit všechna pro i proti týkající se osobního života. Vše si řádně vyhodnotit. Osobně jsem si také prošel partnerskou krizí, když jsem působil jako diplomat v zahraničí na českých ambasádách, a tak moc dobře vím, o čem mluvím. Ale i já jsem se svobodně rozhodl pro službu v zahraničí a odloučení od rodiny, přestože jsem věděl, co je v sázce. Věřím, že když po návratu domů řeší vážnou partnerskou krizi, tak se mohou obrátit na armádní psychology, kteří jim pomohou projít těžkou životní situací. Jsem ale pevně přesvědčen o tom, že máme natolik silné vojáky a vojákyně, aby se s nepříznivou partnerskou situací dokázali vyrovnat a jít dál. Také nesmím opomenout roli velitele na misi, který je často lidem nápomocen. Plně doufám, že jak na samostatné misi či misi ve spolupráci s dalšími aliančními partnery jsou podmínky nastaveny tak, aby měli maximální možnost být ve styku s rodinou. Navíc v současné době vše ulehčují moderní technologie, a tak mají maximální prostor být spolu v každodenním kontaktu a velitelé jim ho umožňují. Jejich předchůdci před více než dvaceti lety měli ohledně technologie kontakt na dálku s blízkými daleko složitější. Tenkrát ještě nebyl ani skype, anebo pořádě

nefungoval. Dnes už má každý mobilní telefon, který zapne, zavolá si nebo přímo na displeji vidí manželku, přítelkyni i děti. A může tak činit každodenně.

Armáda České republiky se u veřejnosti i v zahraničí těší velkému respektu. Je ale něco, co nám alianční partneři při jednání vytýkají?

S maximální upřímností a otevřeností mohu říci, že jsem se osobně s žádnými výtkami nesetkal. Opravdu při každém jednání se zahraničními protějšky slyším jen samé pozitivní ohlasy.

Celý svět od letošního 24. února řeší válečnou agresi Ruské federace, která napadla svrchovanou Ukrajinu. Strach z Putinovy rozpínavosti donutil například Lotyšsko obnovit povinnou vojenskou službu. Co by se podle vás muselo stát, aby o podobném kroku začala uvažovat i Česká republika, byť Ministerstvo obrany avizuje, že povinná vojna není na pořadu dne, neboť při dnešních vyspělých technologiích má větší smysl profesionální, velmi dobře vycvičená a vybavená armáda?

V současné době mně povinná vojenská služba u nás opravdu nedává žádný smysl, a to ani ve chvíli, kdy se několik set kilometrů od nás odehrává válka na Ukrajině. Pokud je totiž někdo k něčemu nucený a nemá k danému oboru žádný vztah, pak je asi jasné, že výsledek nebude valný, neboť se s příkazem vnitřně neztotožní. A navíc si v takovém momentu nedovedu představit, že nuceně odvedený člověk by odvedl superkvalitní výkon ve službě. Hodně složitá by byla také adaptace na vojenské prostředí, kdyby do něj mladý kluk šel proti vlastnímu přesvědčení. Osobně bych takové trápení strašně nerad viděl. Proto je tak nesmírně důležitá možnost svobodné volby, které si nesmírně vážím. Profesionální armádu preferuji proto, že do ní nastupují muži a ženy z vlastního přesvědčení zcela dobrovolně. A právě osobní zápal je do jisté míry zárukou kvalit člověka, že s armádou sympatizuje, baví ho a tím je vytvořený předpoklad, že v ní bude odvádět skvělou práci a pravidelně se pokoušet o co nejlepší výkon. Zatímco pokud byste do vojenského prostředí povinně vtáhli lidi proti jejich vlastnímu přesvědčení, pak se obávám, že s takovou armádou bych se raději do žádných větších akcí vůbec nepouštěl. Protože bych u ní neměl onu garanci loajality a jistotu, že by branci odpracovali precizně všechny rozkazy, které by jim velitel uložil. A co se týče Lotyšů, tak i když jsou specifičtí tím, že se nacházejí v Pobaltí a mají více rozšířenou domobranu, tak se obávám, že si nebezpečí skrývající se v absenci vlastního přesvědčení vůbec neuvědomují. I u nich se najdou mládenci, kteří povinnou vojnu nebudou nadšení a neodvedou takový výkon jako profesionálové.

Předpokládám ale, že souzníte s plánem ministryně obrany a celého resortu, jenž chce shromažďovat údaje o občanech, kteří mají brannou povinnost. Počítá s tím návrh zákona, který ministerstvo předložilo do připomínkového řízení. Dosud tak mohlo činit až v době ohrožení státu nebo během války. Úřadu vadí, že se bez těchto znalostí nemůže na kritické situace připravit.

S tímto návrhem se určitě ztotožňuji. Kvalitní plánování je důležité a v případě krizové situace bude díky registru branců lepší přehled a podstatně menší časová prodleva v rámci obranných schopností.

Invaze na Ukrajinu s sebou přinesla zájem o aktivní zálohu, který předčil očekávání armády. Jen za první měsíc války se přihlásilo 2300 lidí. Překvapil vás takový zájem a čím si jej vysvětlujete? A trvá aktivita zálohy i několik měsíců po vypuknutí konfliktu?

Zájem o aktivní zálohu mě vůbec nepřekvapuje, protože to hodně vypovídá o našem národu. Jsme patrioti, a to se mi tímto zájmem jen potvrzuje. V momentě, kdy se v naší zemi objevila jakákoli krize, tak náš národ už několikrát ukázal, že se umí semknout a bojovat. Nárůst zájmu o aktivní zálohu souvisí s tím, že lidi se ohledně Ruska konečně probudili a zjistili, že jeho hrozby jsou bohužel reálné. Velkou roli jistě sehrála i blízkost války, která je vzdálena jen několik set kilometrů od našich hranic.

Mnozí se tak cítí být ohroženi a chtějí přispět k případné obraně země. Většina také vstup do zálohy bere jako možnost získat další odborné vzdělání včetně kvalitního vojenského výcviku, který může záložáky posunout dál v jejich obranných schopnostech. I na ně jsem pyšný.

Přenesme se od současnosti k minulosti. Letos to bylo 80 let od operace Anthropoid. Resort si kulaté výročí úspěšného zneškodnění zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha, na němž se podíleli výsadkáři Jan Kubiš s Josefem Gabčíkem, dostatečně a reprezentativně připomněl. Přesto mám pocit, že veřejnost na naše hrdiny zapomíná. Můžete z funkce politického náměstka udělat něco, aby žáci a studenti měli o historii lepší povědomí?

Osobně o upozadění národních hrdinů, kteří pro naši zemi vykonali mnoho dobrého, nemám obavy, protože v resortu se dějinám věnuje několik desítek lidí, ať už se jedná o Vojenský historický ústav či další organizace. A já jsem po svém nástupu na Ministerstvo obrany velmi rád, že všichni opravdu velmi efektivně fungují a aktivně veškerá výročí připomínají. Pořádají různá setkání, organizují pietní akty, kterých se velmi rád s kolegy a kolegyněmi účastním. A už jenom tím, že se vzpomínkových akcí lidé účastní a hlavně se pořádají, vzdáváme hold významným momentům v našich dějinách. A u milníků, které zemi poznamenaly či ji porobily, klademe důraz, aby se takové momenty už nikdy nemohly opakovat, čímž vysíláme určitý signál právě nastupující generaci. Jistou roli v lepší osvětě u mládeže má v gesci i odbor komunikace Ministerstva obrany ČR, který na resortních platformách může výročí dávat velký prostor. Všichni totiž moc dobře víme, že současní mladí lidé žijí a komunikují přes sociální sítě. A proto v momentě, kdy se na nich objeví jakýkoli odkaz na historii, tak není pochyb o tom, že ho žáci a studenti zaregistrují. Tím získají určité povědomí o našich odvážných a statečných lidech.

Na podzim, přesně 31. října, uplyne 82 let od konce bitvy o Británii. Na vítězství se podíleli i zahraniční piloti v řadách britského královského letectva RAF včetně Čechoslováků. Máte osobně oblíbeného nějakého krajana, který sloužil v řadách RAF?

Nikoho nebudu vyzvedávat nad ostatní, byť vím, že některá esa byla na jiné úrovni než jejich kolegové. Osobně si ale vážím všech a každého jednotlivce, který se rozhodl odejít ze své země, aby nasadil život pro obranu svobody a demokracie. A plně souhlasím s britským premiérem Winstonem Churchillem, který na adresu všech zahraničních letců pronesl legendární větu: „Ještě nikdy v dějinách lidských konfliktů nedlužilo tolik lidí za tak mnoho tak malé hrstce jedinců.“ Churchill měl naprostou pravdu.

<https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/namestek-daniel-blazkovec:-mezi-vojaky-se-citi-m-dobre-239438>